

Stanislav Balík, ed.

KOMUNÁLNÍ VOLBY V ČESKÉ REPUBLICI V ROCE 2002

Brno: Mezinárodní politologický ústav,
2003, 143 s.

Studium komunální politiky představuje poměrně obtížný teoretický a zejména praktický problém. Velmi nedokonalá informace o tom, jak politika na komunální úrovni vlastně „funguje“, vede nutně k tomu, že politologická teorie se v této oblasti rozvíjí pouze velmi nesměle. V této souvislosti je potřeba upozornit rovněž na problém neexistujícího sociálního prostředí (zejména početnější a strukturovanější vědecké komunity, schopné vést o otázkách výzkumu komunální politiky kritickou debatu), který je typický zejména pro menší země, tedy i pro ČR. Zároveň – anebo právě proto – ale oblast lokální politiky nabízí značné teoretické, metodologické a praktické příležitosti tomu, kdo se jí systematicky zabývá. Podobné úvahy nepochybně stály i u zrodu sborníku *Komunální volby v České republice v roce 2002*, pod vedením brněnského politologa Stanislava Balíka.

Název knihy vystihuje její obsah pouze zčásti. Autoři sice poměrně podrobně zkoumají nejrůznější aspekty komunálních voleb r. 2002, ale několik kapitol toto datum nějak přesahuje (Vývoj obecního volebního práva od roku 1848, Struktura a pravomoci orgánů místní samosprávy, Komunální volby v letech 1990, 1994, 1998), proto by při případné reedici bylo vhodné uvažovat o ambicióznějším pojmenování. Téma voleb jako zastřešující a ohraničující moment je ovšem velmi vhodně zvolená „sněhová koule“, na níž se po jejím spuštění ze svahu nabalil – teoreticky i metodologicky – velmi kvalitní materiál.

V předmluvě autoři upozorňují, že fenomén komunálních voleb je mnohovrstevnatý,

což publikace jednoznačně dokladuje. Kapitoly o volebním právu a struktuře a pravomocích orgánů místní samosprávy vymezují hřiště, na němž se odehrává komunální „zápas“, přičemž další kapitoly, zejména případové studie z různých velkých měst, mají alespoň trochu přiblížit, o jaký zápas, s jakým průběhem a s jakými pravidly vlastně jde. Tyto kapitoly jsou vesměs založeny na původním výzkumu a představují hlavní příspěvek brněnských autorů k výzkumu komunální politiky. Kvalita studií je opravdu velmi vysoká, např. text Ondřeje Krutílka, mapující komunální volby ve Štramberku, výborně ukazuje, co všechno se dá zkoumat, kolik informací o komunálních volbách je relativně snadno dostupných, jakým způsobem je možné je spojovat a vytvářet z nich analytické rámce, které by později mohly sloužit např. i ve volebním marketingu.

Podobně studie Ondřeje Rojčíka (Nový Jičín, Komunální volby v letech 1990, 1994, 1998) a Petra Vilímka (Brno) analyzují některá doposud opomíjená témata, zejména způsob, jakým způsobem strany na lokální úrovni artikuluji své zájmy, jakým způsobem spolu v České republice (ne)souvisí celostátní a lokální úroveň, jakož i způsob, jakým o komunálních tématech informují masmédiá. Nutnost „zarámování“ témat komunální politiky takovým způsobem, aby se ulehčila možnost jejich sdílení větším množstvím konzumentů masmédií, rozhodně není zadarmo a vede k tomu, že některé hlavní otázky jsou z mediálního diskursu zcela vyloučeny, protože jejich zjednodušení je – prostě řečeno – příliš komplikované. To samozřejmě není pro výzkumníka ani pro kvalitu demokracie na lokální úrovni příliš povzbuzující zpráva.

Na zajímavý problém upozorňuje Stanislav Balík v kapitole o komunálních koalicích. Stal se jím fakt, že v komunální politice mají konsociační modely (velké a široké předvolební i povolební koalice) ve veřejném diskursu snad ještě pozitivnější konotaci než v celostátní politice. Přitom upřednostnění

konsociačních modelů před konkurenčními nepředstavuje ani v komunální politice nijak samozřejmou operaci a za určitých podmínek může být dokonce velmi nebezpečné, jak Balík přesvědčivě ukazuje. Při analýze fenoménu „nezávislosti“ naráží kniha na další obecnější problém, totiž problematickou schopnost našich politických stran rekrutovat i na komunální úrovni dostatek kvalitního politického personálu, zejména v souvislosti s tím, jak se zmnožují úrovně vládnutí. Ukazuje se tak, že téma komunální politiky může poskytnout i některé nové pobídky i pro teoretické studium demokracie.

Útlý sborník nabízí rovněž větší množství datového materiálu, s minimem faktických chyb (během svého čtení jsem objevil dvě). Předností této knihy je její široká použitelnost – sáhne po ní student, sociolog, teoretik demokracie i volební manager. Řadu témat a problémů v ní naznačených je možné a potřebné dále rozpracovávat. Tato pilotní studie ukázala, že zmíněný problém je skutečnou příležitostí a je na následovnicích Balíka a spol., aby ukázali, že tato příležitost pro ně není problémem.

*Roman Chytilík, Fakulta sociálních studií
Masarykovy univerzity v Brně*

Joseph E. Stiglitz

**JINÁ CESTA K TRHU. HLEDÁNÍ
ALTERNATIVY K SOUČASNÉ
PODOBĚ GLOBALIZACE.**

Praha: Prostor – edice Střed, 2003, 408 stran. (Z anglického originálu *Globalization and Its Discontents* přeložil Jan Placht).

Kniha *Jiná cesta k trhu* se zabývá tématem v poslední době velmi frekventovaným a dis-

kutovaným. Je jím globalizace – především ekonomická – a hledání alternativy k její současné podobě. Autorem publikace je Joseph Stiglitz (1943), tedy osobnost, která byla v devadesátých letech bezprostředním účastníkem většiny nejdůležitějších ekonomických událostí. Stiglitz v roce 1993 opustil Harvardovu univerzitu a stal se předsedou Výboru ekonomických poradců prezidenta USA Billa Clintona. Odtud se v roce 1997 přesunul do Světové banky, kde do ledna 2000 působil jako hlavní ekonom a její viceprezident. Poté, co byl za svoji kritiku fungování mezinárodních finančních institucí nucen ze Světové banky odejít, se vrátil na akademickou půdu. V roce 2001 mu byla udělena Nobelova cena za ekonomii za jeho dílo o nedokonalých informacích a neúplném trhu.

Autor se v knize zaměřuje na hlavní globální finanční instituce Mezinárodní měnový fond (MMF), Světovou banku (SB) a Světovou obchodní organizaci (WTO), které nazývá „správci globalizace“ (s. 391). Je ale pravda, že těmto třem institucím se nevěnuje rovnoměrně, WTO ponechává stranou a věnuje se jí až v poslední kapitole, kde se snaží nastínit svoji vizi reformy globální finanční architektury. Zato kritika MMF je nejfrekventovanějším tématem knihy. Světová banka v popisu obou „sesterských“ institucí vypadá jako ta hodnější, která dokonce občas Fond kritizuje, někdy za něj žehlí vzniklé problémy a sama se již začala pod vedením Jamese Wolfensohna pomalu reformovat. Nejsm si však jist, jestli tomu tak je ve skutečnosti, či zda staré postupy nezatemňuje pouze nová rétorika. Měl snad Stiglitz při psaní knihy nějaké důvody k větší shovívavosti vůči Světové bance? To by však pokrytecky odporovalo otevřenosti a transparentnosti, které po finančních institucích v knize neustále vyžaduje.

V úvodu knihy se Stiglitz sám stylizuje do pozice středověho intelektuála (ani všechnu moc trhu, ani vládě), který staví především